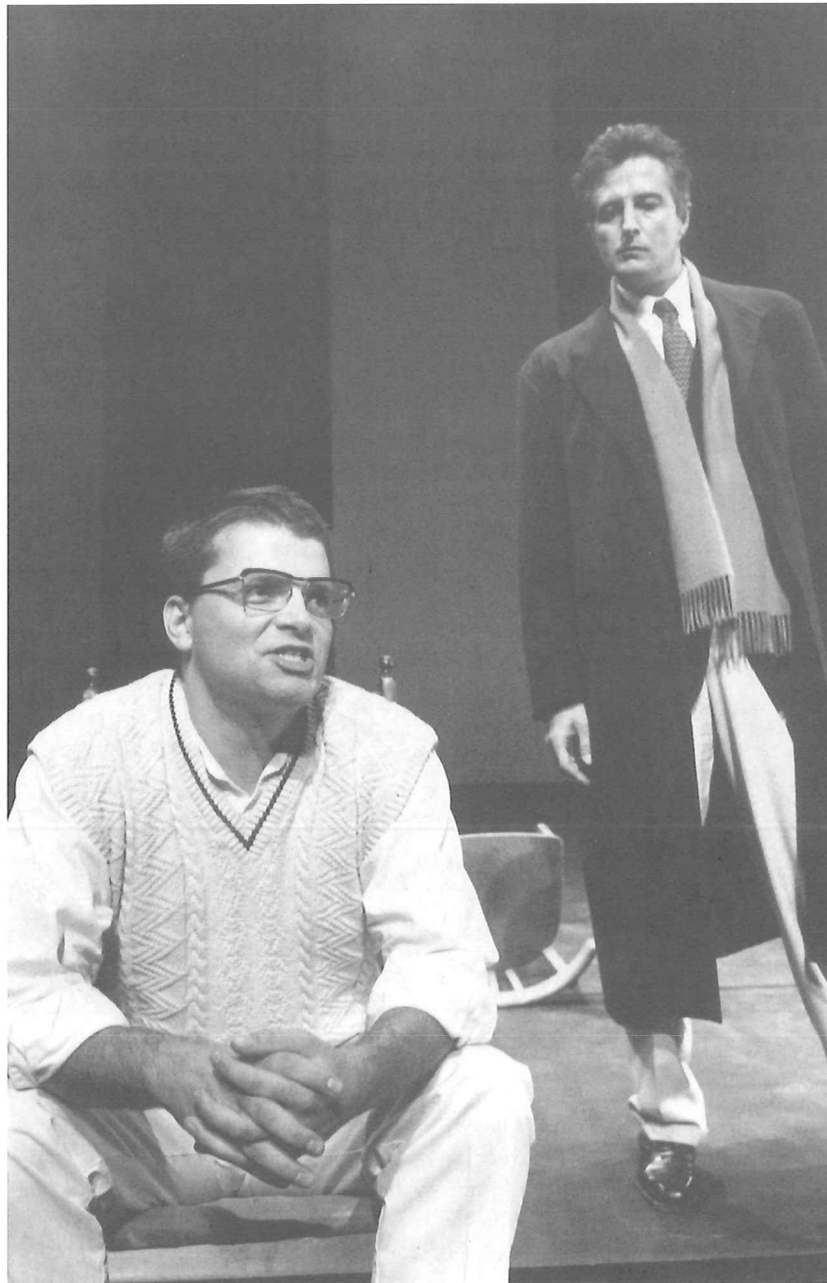

worden stukgegooid. De tekst en het verhaal krijgen alle aandacht in een sobere wat minimalistische mise en scène, die tijd nodig heeft om op kruissnelheid te komen. Eenmaal dat punt bereikt laat de voorstelling je niet meer los, vooral dankzij het vuurwerk van Löw. Stockmann is hier niet meelijwekkend, want zeer goed van de tongriem gesneden, ad rem, soms arrogant en gelijkhebberig, zelfs bot tegenover zijn vrouw, die de dagelijkse karweien van de humane filosoof mag opknappen. Wellicht heeft dit met de bewerking van Arthur Miller te maken die het stuk in een hedendaagse context plaatste.

Stan

Toneelgroep Stan trok de geschiedenis eveneens naar het hier en nu, zonder iets aan de tekst te veranderen. Er werd enkel een kleine scène geschrapt. Middels een Antwerps tongval kon het meespelen in de stand der dingen bij aanvang van het Cultuurjaar 1993, waarvoor het stuk speciaal werd opgevoerd. Het leek wel of de groep het stadsbestuur op de vingers tikte, daarmee letterlijk gehoor gevend aan Stanislavski's definitie van de maatschappelijk-politieke lijn die in elk goed theaterstuk aanwezig zou moeten zijn. Hoewel dit stuk als een minder sterke Ibsen staat aangeschreven, heeft het een meeslepende verhaallijn en een hoge actualiteitswaarde. Toch was Antwerpen '93 een wat ongelukkig kader voor dit stuk, omdat de euforie van de eerste maanden van het cultuurjaar de feiten uit de voorstelling overrompelde. Gelukkig heeft Stan het stuk nu - een jaar later - hernomen. Antwerpse situaties die nauw aansluiten met het geval van de badinrichting zijn legio. Misschien zijn hun inzichten gegroeid, maar waarschijnlijker is dat naast het rijpere spel pas nu de machinaties van de macht voelbaar worden, nu de recuperatie na Antwerpen '93, in het perspectief van naderende verkiezingen in volle gang is.

Stan speelt dit stuk, o.m. door een goede tekstzeggings en een vitale invulling van de rol van de arts Stockmann door Frank Vercruyssen en van de burgemeester door Damiaan de Schrijver, die daarnaast ook nog de rollen speelt van Morten Kiil en Horster. De arts is hier geen mondige gelijkhebber maar een gevoelige humanist met hoogstaande morele principes. Er wordt - zoals gebruikelijk bij Stan - nogal luchtig gespeeld, soms

Een vijand van het volk, Theater van het Oosten / Eduard Coblijn

grappig terugschakelend naar de aanwijzingen of het souffleurwerk van toneelmeester Annet Kouwenhoven, die aan een lessenaar opzij van het toneel zit. De acteurs gaan er met een sneltreinvaart doorheen, niet gehinderd door decor of attributen, hun bedoelingen enkel accentuerend met sterke gebaren. Dit is een prachtige voorstelling, die dicht aanleunt bij de komedie, helder gespeeld, die door de afwezigheid van psychologie niet belerend of didactisch en niet als een pamflet overkomt. De voorstelling van het Theater van het Oosten is in dat opzicht klassieker met een dwingende regie. Stan speelt het frisser en minstens zo virtuoos. De wat zure Stockmann bij Stan is geloofwaardiger en sympathieker.

Stanislavski

Jaren bleef dit stuk ongespeeld. In de jaren tachtig, toen de belangstelling voor Ibsens werk weer opbloede, gold die voornamelijk alleen zijn bekendere werk: *Nora, een Poppenhuis* en *Spoken* - stukken die hij in dezelfde periode schreef als *Een vijand van het volk*, namelijk tijdens zijn verblijf in Rome van 1878 tot 1885 - en *Hedda Gabler* uit 1890. Ook in de jaren zestig en zeventig, toen uitgesproken theater met kritiek op de burgerlijke maatschappij in trek was, is er in ons taalgebied nauwelijks een spoor van dit stuk - politiek theater pur sang - te vinden. En al helemaal niet in de jaren vijftig, toen Ibsens werk als sterk verouderd werd